

ת"פ 350/05/17 - מדינת ישראל נגד יוסף אלקרם, איברהים אל קרם, מחמד אלקרם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 350-05-17 מדינת ישראל נ' אלקרם ואח'

בפני
בעניין: כבוד השופט עמי קובו
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

1. יוסף אלקרם
2. איברהים אל קרם
3. מחמד אלקרם

הנאשמים

ב"כ המאשימה: עו"ד נטלי חגי

ב"כ הנאשמים: עו"ד עבד אבו עאמר

גזר דין

רקע

1. הנאשמים הורשעו בהתאם להודאתם בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירות כדלקמן:
 - א. **נאשמים 1 ו-3 הורשעו בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות**, עבירה לפי סעיף 333 ביחד עם סעיף 335(א)(2) וביחד עם סעיף 29(א) בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק").
 - ב. **נאשם 2 הורשע בעבירה של סיוע לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות**, עבירה לפני סעיף 333 ביחד עם סעיף 335(א)(2) וביחד עם סעיף 31 בחוק.
2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, המתלונן והנאשמים הם קרובי משפחה. הנאשמים חשדו שהמתלונן פרץ לביתו של נאשם 1 ובשל חשדם זה, פנה נאשם 1 למתלונן וביקש להיפגש ולשוחח עמו והמתלונן הסכים.
ביום 18.2.17 בשעת אחר הצהרים, התקשר נאשם 1 מספר פעמים למתלונן וביקש להיפגש עמו. המתלונן הסכים. בסמוך לכך ובהתאם לסיכום ביניהם נפגש המתלונן עם נאשם 1 בסמוך לבית המתלונן בלוד. השניים צעדו יחדיו לעבר בית העלמין המוסלמי בעיר. זמן קצר לאחר מכן, הגיעו למקום נאשמים 2 ו-3 ברכב השייך לנאשם 2 (להלן: "הרכב"). נאשם 3 נהג ברכב ולצדו ישב נאשם 2. נאשם 3 ירד מהרכב ונעמד לצד המתלונן,

כאשר מצדו השני ניצב נאשם 1 והם הורו למתלון להיכנס לרכב. המתלון ישב במושב האחורי לצדו של נאשם 1, נאשם 3 נהג ברכב ונאשם 2 ישב במושב שליד הנהג. כשהגיעו לאזור הגשר בכביש 40 סמוך לגן חק"ל, נאשם 3 עצר את הרכב ולקח את מכשיר הטלפון הנייד שהיה בכיסו של המתלון. נאשם 3 יצא מהרכב והוציא גם את המתלון. נאשמים 1 ו-3 הובילו את המתלון אל מתחת לגשר למקום נסתר. כשהגיעו למקום, החלו הנאשמים 1 ו-3 לחבול במתלון ונאשם 2 עזב את המקום ברכב לפרק זמן קצר. בשלב זה, הנאשם 3 סטר למתלון בפניו והנאשם 1 היכה בו באגרופים בפניו. כתוצאה מכך נפל המתלון אל הקרקע. נאשם 1 בעט בעוצמה באפו של המתלון וגרם לו לשבר באפו. לאחר מכן הרים נאשם 1 את המתלון מהקרקע, המתלון ניסה להתגונן מפניו והנאשם 1 הסית את ידיו של המתלון והמשיך להכותו בפניו באגרופים ובסבירות.

לאחר מכן, כששב נאשם 2 ובנוכחותו, הנאשמים 1 ו-3 הפשיטו את מכנסיו של המתלון והורו לו להתפשט מיתר בגדיו. המתלון ציית ופשט את הסוודר ואת החולצה שלבש. הנאשמים 1 ו-3 השליכו את המתלון אל תעלה במקום כשהוא לבוש בחולצה ובתחתונים בלבד. בהמשך לכך ובנוכחות הנאשם 2, המשיכו הנאשמים 1 ו-3 להכות את המתלון באמצעות אגרופים ובעיטות. בשלב כלשהו של האירוע המתואר, שבר נאשם 3 את מכשיר הטלפון הנייד של המתלון כשהטיח אותו בקיר ולאחר מכן זרק אותו לתעלה. בנוסף לקח נאשם 3 מהמתלון את תעודת הזהות שלו וקרע אותה וכן שרף שטר של 100 ₪ שנטל מהמתלון. בשלב זה עזבו הנאשמים את המקום בהותירם את המתלון חבול ומדמם במקום. עוברי אורח שהבחינו במתלון הפצוע הזעיקו ניידת אמבולנס ואת אביו של המתלון. המתלון פונה מהמקום באמבולנס ונזקק לטיפול רפואי בבית החולים. כתוצאה ממעשיהם של הנאשמים 1 ו-3 ומהסיוע למעשיהם שהעניק נאשם 2, נגרמו למתלון החבלות הבאות: שבר באף, פצעים בראש, שטפי דם סביב עיניו, פצע בגרון, פצעי שפשוף בגב וכאבים ברגל ימין, בגב ובצוואר.

3. הצדדים הגיעו להסדר דיוני, שלפיו הנאשמים הודו והורשעו בכתב האישום המתוקן והופנו לתסקיר שירות המבחן. בין הצדדים לא הייתה הסכמה לעניין העונש.

תסקירי שירות המבחן

4. בעניינו של כל אחד מהנאשמים התקבלו שלושה תסקירים של שירות המבחן, בחודשים יולי 2018, נובמבר 2018 ופברואר 2019. בנוגע לנאשמים 1 ו-3 התקבל תסקיר נוסף בחודשים אפריל-מאי 2019.

בעניינו של הנאשם 1

5. על פי תסקירי שירות המבחן, הנאשם כבן 19, מתגורר עם אמו ועובד במוסך וכעוזר נהג בעסקי משפחתו. בן יחיד להוריו, אביו נפטר בשנת 2014. הנאשם סיים 11 שנות לימוד, כשלימודיו הופסקו בעקבות מעצרו במסגרת תיק זה. הנאשם הודה בביצוע העבירה ותיאר את הרקע להתנהגותו בחשדו כי המתלון פרץ לביתו. מסר כי התכוון להתעמת בעניין זה עם המתלון אולם שלל כוונה לפעול באלימות. לדבריו, לאחר שהמתלון הכחיש כי פרץ לביתו, פעל כלפיו באלימות מתוך תחושת פגיעה לאור זלזול המתלון בערכי הדת והמשפחה בכך שנכנס לבית בו מצויה אישה לבדה. ביחס להפשטת המתלון הסביר כי רצה להשפילו ולפגוע בו בהתאם לתחושותיו שלו בעקבות הפריצה לביתו. התרשמות שירות המבחן הייתה כי הנאשם טשטש את חומרת התנהגותו האלימה והתקשה לבחון את פגיעתו במתלון ואת הנזקים שנגרמו לו. מסר כי נערך בינו ובין המתלון הליך פיוס בתיווך הוריהם וכיום לא מתקיים

עמוד 2

ביניהם קשר. הביע רצון להתנצל בפני המתלון ולפצות אותו ככל שיידרש. המתלון מסר בשיחה עמו כי אינו חושש מהנאשמים וכי לא מתקיים ביניהם כל קשר וכן אישר כי התקיים הליך פיוס בין המשפחות.

שירות המבחן התרשם מצעיר אשר התייתם מאביו בגיל צעיר ונאלץ לקחת תפקידים בגיל צעיר אשר לא תאמו לבשלוחו הרגשית. עד למעורבותו בעבירה תפקודו היה תקין. בהערכת הסיכון שערך שירות המבחן, נשקלו חומרת האלימות ובכללה ההתנהגות המשפילה והפוגענית כלפי המתלון, ההתייחסות מקלת ראש ביחס לתוצאות האפשריות של מעשיו, ועמדות הנותנות לגיטימציה לאלימות. מנגד התייחס שירות המבחן להיעדר התנהגות אלימה ומעורבות פלילית בעבר ולהבנתו הראשונית של הנאשם לבעייתיות שבהתנהגותו. בהתייחס לכל אלה, העריך תחילה שירות המבחן כי קיים סיכון ברמה בינונית להישנות התנהגות אלימה וכי אם תתרחש אלימות תוצאותיה עשויות להיות ברמה בינונית.

בהמשך לכך, לאור ההערכה כי התנהגותו בעבירה משקפת קושי בוויסות דחפים, עמדות הנותנות לגיטימציה לשימוש באלימות ולאור חומרת העבירה, הוצע לנאשם להשתלב בטיפול קבוצתי לצעירים עוברי חוק בשירות המבחן. **הנאשם השתלב בטיפול בחודש יוני 2018, הגיע לכל המפגשים, שיתף פעולה באופן מלא, לקח חלק פעיל בקבוצה ונטל אחריות רבה יותר להתנהגותו האלימה ולפגיעה שגרם למתלון. הנאשם הביע את רצונו להתנצל בפני המתלון, וכן לפצות אותו ככל שיידרש. לאור השתלבותו החיובית בהליך הטיפול במסגרת שירות המבחן, כמו גם האחריות שלוקח הנאשם למעשיו כיום, העריך בהמשך שירות המבחן כי הפרמטרים שנבדקו מעידים על רמת סיכון נמוכה להתנהלות אלימה מצדו, וכי אם יפעל באלימות תוצאותיה וחומרתה עלולות להיות ברמה בינונית.**

בשל גילו הצעיר, היעדר מעורבות קודמת בפלילים, השתלבותו החיובית והמשמעותית של הנאשם בתהליך הטיפול, ולאור נכונותו להמשיך בטיפול זה, סבור שירות המבחן כי קיימת חשיבות לבחון את האפשרויות השיקומיות בעניינו. שירות המבחן המליץ על הטלת צו מבחן למשך שנה לשם המשך השתתפותו של הנאשם בקבוצה הטיפולית אשר יהיה בכך להמשיך ולסייע לנאשם להפנים את הפסול שבהתנהגותו ולהפחית את הסיכון במצבו. לצד האמור, המליץ שירות המבחן על הטלת עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות למשך תקופה קצרה ופיצוי למתלון.

תסקיר עדכון, אשר הוגש לאחר טיעוני הצדדים לעונש, מלמד כי הנאשם מתמיד בהליך הטיפול, מגלה מחויבות, לומד להכיר בדפוסיו התוקפניים ולהיות שקול יותר בבחירותיו ובהתנהלותו. הערכת סיכון חוזרת להישנות התנהגות אלימה מצביעה על רמת סיכון נמוכה, וכי אם תתבצע עבירת אלימות חומרתה צפויה להיות ברמה נמוכה אף היא. כן נמסר כי התחזקה התרשמותו של שירות המבחן כי המשך השתתפותו של הנאשם בטיפול, יסייע לו בהפנמת הפסול והחומרה בהתנהגותו, העמקה באשר למניעים בבסיס התנהגותו ובהפחתת הסיכון במצבו. לפיכך שב שירות המבחן על המלצתו להטיל על הנאשם צו מבחן לשמך שנה לצד עונש מאסר בעבודות שירות לתקופה קצרה.

בעניינו של נאשם 2

6. על פי תסקירי שירות המבחן, הנאשם כבן 24, מתגורר בבית הוריו ועובד באופן חלקי בעסק של משפחתו. הנאשם סובל מבעיה אורתופדית מולדת בגינה מתקשה בפעילות פיזית ממושכת ומוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי כנכה בשיעור של 65%. סיים 12 שנות לימוד ובהמשך השתלב בעבודה בעסק משפחתו. הנאשם נעדר עבר פלילי. ביחסו לאישום נגדו, מסר כי לא היה מעורה בפרטי הסכסוך בין הנאשמים 1 ו-3 לבין המתלון, שלל ידיעה מוקדמת בדבר הכוונה לפגוע במתלון ולדבריו בעת נסיעה

לביתו פגש את הנאשמים והסכים להסיעם. רק עם הגעתם למקום האירוע בכביש 40, הבין כי קיימת סבירות גבוהה להסלמת האירוע לכדי אלימות, אולם לא ראה בכך משהו חריג. כיוון שלא היה לו חלק בסכסוך ובשל חששו כי ייפגע במהלך האירוע האלים הצפוי, עזב את המקום. עוד מסר כי כשחזר ראה שהמתלונן נפגע באופן חמור, אך לא העז לומר דבר לנאשמים 1 ו-3 ורק בהמשך התקשר לדודו של המתלונן ועדכן אותו במצבו. הנאשם התקשה בנטילת אחריות לחלקו באירוע שכן לתפישתו לא היה במעשיו אלמנט פוגעני ומכאן שאינו רואה צורך להתנצל בפני המתלונן. הנאשם הבין שהבאתם של הנאשמים האחרים והמתלונן למקום האירוע וחזרתו למקום מהווים מעורבות בעבירה, אולם הוא אינו רואה את הפסול שבמעשיו. הנאשם מסר כי אינו מאופיין בהתנהגות אלימה או עוברת חוק וכי מעורבותו זו חריגה עבירה.

שירות המבחן התרשם מאדם צעיר המתמודד לאורך שנים עם מוגבלות פיזית, מאופיין בדימוי עצמי נמוך וצרכי שייכות חברתית. אינו מחזיק בדפוסי חשיבה והתנהגות עבריינים. שירות המבחן התרשם כי הרקע לביצוע העבירה נובע מדימוי העצמי הנמוך של הנאשם נוכח מגבלותיו ויחס הסביבה אליו, לצד רצונו להרגיש שייך לקבוצת השווים, גם במחיר של ויתור על עמדותיו. בהערכת הסיכון התייחס שירות המבחן לחומרת העבירה, לקשייו של הנאשם לקחת אחריות על חלקו ולהיעדר התובנה באשר לפגיעה שבמעשיו. כמו כן המניע לעבירה קשור בסיפוק צרכיו לשייכות כמו גם תחושות נחיתות ודימוי עצמי נמוך. מנגד התייחס שירות המבחן להיעדר עבר פלילי ולהתרשמות כי הנאשם לא אחוז בדפוסי חשיבה והתנהגות עברייניים וכן להתרשמות כי להליך השפעה מרתיעה עברו. **בסופו של יום העריך שירות המבחן כי הסיכון להישנות ביצוע עבירות אלימות הוא ברמה נמוכה וכי אם תתרחש התנהגות אלימה, תוצאותיה צפויות להיות ברמה נמוכה אף היא.**

בהמשך הקשר עם שירות המבחן עלתה הבנה מצדו של הנאשם לכך שהיה מעורב באירוע חמור של אלימות שגרמה לפגיעה באחר והוא הביע נכונות לפצות על הנזק שגרם במעורבותו. **הנאשם שולב בטיפול פרטני בשירות המבחן.** עד כה התקיימו מספר פגישות מועט. במהלך הפגישות שיתף פעולה כנדרש, שיתף בתכנים אישיים בחייו, ואולם מדובר בשלב ראשוני בקשר הטיפולי כשבהמשך הקשר ניתן יהיה להתמקד בשינוי בעמדותיו וביכולתו לקבל אחריות רבה יותר על חלקו בעבירה. התרשמות שירות המבחן היא כי בשלב זה הנאשם הפנים את חשיבות היראתמו לטיפול ולצורך בשיקום. **נוכח האמור, המליץ שירות המבחן על הטלת צו מבחן למשך שנה לצד צו של"צ בהיקף של 200 שעות, מאסר על תנאי ופיצוי למתלונן.**

בעניינו של נאשם 3

7. על פי תסקירי שירות המבחן, הנאשם כבן 21, סיים 12 שנות לימוד ועובד מזה כארבע שנים כנהג משאית בעסק של משפחתו. לפני כ-10 חודשים נפצע בתאונת דרכים במסגרת עבודתו, בגינה אושפז למשך תקופה ארוכה ונמצא כיום במעקב ובטיפול רפואי. הנאשם נעדר עבר פלילי. הודה בביצוע העבירה וביטא בוושה ביחס להתנהגותו. שלל קיומו של סכסוך ישיר עם המתלונן. לדבריו, נאשם 1 פנה אליו ותיאר בפניו כי ראה במצלמות האבטחה כי המתלונן פרץ לביתו. נאשם 1 ביקש ממנו להתלונן אליו בכדי להתעמת עם המתלונן ולנקום בו, בפרט לאור הפריצה לבית בו שהו נשים, מצב שמגביר את תחושות הפגיעה בכבוד המשפחה. הנאשם הכיר בכך שקדם למעשיו תכנון וכוונה לנקוט באלימות כלפי המתלונן, אולם לדבריו לא סבר שהאירוע יסלים כפי שקרה. התקשה להסביר מדוע נעתר לבקשתו של הנאשם 1 להשתמש באלימות פיזית כשלדבריו אינו נוהג לפתור סכסוכים בדרך אלימה. הנאשם ביטא הבנה פורמלית ביחס לפגיעה שגרם במעשיו למתלונן ולנזקים שנגרמו לו, אולם ההתרשמות כי מדובר באמפתיה ראשונית ברמה הצהרתית בלבד. מסר כי נערך הליך פיוס בין משפחתו

למשפחת המתלונן וכי כיום לא מתקיים ביניהם קשר. הביע רצונו לדבר עם המתלונן ולפצות אותו על הנזק שנגרם לו.

שירות המבחן התרשם מאדם צעיר, ללא עבר פלילי, המתפקד באופן תקין ומסתגל למסגרות חיו השונות. ניכר כי הפנים עמדות וערכים המדגישים את השמירה על כבוד המשפחה ומבטאים עמדה פטריארכלית. כן התרשם שירות המבחן כי הנאשם הפנים דפוסים אלימים בכל הקשור להתמודדות עם קונפליקטים וכפתרון סכסוכים. שירות העריך כי העבירה בוצעה על רקע הזדהות עם תחושת הפגיעה של קרוב משפחתו, הנאשם 1. במצב זה ונוכח עמדותיו הנותנות לגיטימציה לשימוש באלימות במצבי קונפליקט, הנאשם הגיב כלפי המתלונן באופן לא מווסת ואלים, מבלי שיכול היה לשקול את השלכות מעשיו. כמו כן התרשם שירות המבחן כי החשדנות שמבטא כלפי גורמי אכיפת החוק והממסד, משליכה על בחירותו לפתור סכסוכים בעצמו וללא פניה לגורמים חיצוניים ואף למשפחתו. ניכר כי הנאשם מודע באופן ראשוני לפסול שבהתנהגותו אולם מתקשה להבין לעומק את חומרת הנזקים שגרם למתלונן ואת המניעים בגינם התנהג באלימות. בהערכת הסיכון להישנות התנהגות אלימה, שירות המבחן התייחס לחומרת העבירה, גילויי האכזריות שבה והנזקים שגרם למתלונן, התפתחותו בסביבה בעלת ערכים שוליים והפנמתו עמדות ותפיסות בעייתיות להתמודדות במצבי קונפליקט ובכללן נקיטת אלימות ביישוב סכסוכים. כן התייחס שירות המבחן לכך שהנאשם נעדר עבר פלילי, מבטא בווה וחרטה על מעשיו ומגלה הכרה ראשונית בפסול שבמעשיו ומביע נכונות להשתלב בטיפול ולפצות את המתלונן. על סמך פרמטרים אלה העריך שירות המבחן תחילה כי קיימת רמת סיכון בינונית למעורבות חוזרת בהתנהגות אלימה וכי אם תתרחש אלימות מצדו תוצאותיה צפויות להיות ברמה בינונית.

נוכח התרשמות שירות המבחן מצורך בהתערבות טיפולית שתסייע לחיזוק חלקיו המתפקדים של הנאשם, רכישת כלים להתמודדות תקינה עם קונפליקטים ולשם הפחתת הסיכון במצבו, **הנאשם שולב בחודש נובמבר 2018 בקבוצה טיפולית המיועדת לצעירים עוברי חוק. הנאשם הגיע למפגשים הקבוצתיים בקביעות והוא מהווה דמות משמעותית ומאזנת בקבוצה, יוצר קשרים חיוביים עם חברי הקבוצה ומשתף מעולמו הפנימי. להתרשמות שירות המבחן, הנאשם החל לבחון באופן מעמיק יותר את אחריותו למעשיו ואת המניעים שהובילו אותו להגיב באופן אלים. להערכת שירות המבחן המשך השתתפותו של הנאשם בטיפול הקבוצתי יסייע לו לבחון תפיסות ועמדות בעייתיות לפיהם התנהל במהלך השנים בעיקר בהתמודדות במצבי דחק וקונפליקט. שירות המבחן ציין כי השתלבותו של הנאשם בטיפול סייעה בהפחתת הסיכון במידה מסוימת. לאור האמור, שירות המבחן המליץ על הטלת צו מבחן למשך שנה שבמסגרתו ימשיך בטיפול כמתואר, הטלת עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות שיאפשר המשך השתתפות בטיפול ויצמצם פגיעה בתפקודו התעסוקתי וכן הומלץ על פיצוי למתלונן.**

תסקיר עדכון אשר הוגש לאחר טיעוני הצדדים לעונש מלמד כי הנאשם ממשיך להגיע באופן רציף לטיפול הקבוצתי, יוצר קשרים בינאישיים חיוביים, קשוב למשוב חברי הקבוצה ומשתף בקשיים עמם מתמודד בחייו. הנאשם משתף באופן כנה ופתוח במרוכבות בחווה על רקע הימשכות ההליכים המשפטיים וחששותיו מעונש של מאסר בפועל. להתרשמות שירות המבחן, הנאשם מכיר בחומרת העבירה שביצע ועם ההתקדמות בטיפול מגלה מודעות לפער הקיים בין התנהגותו באלימה בעבירה לבין חלקיו המתפקדים בדרך כלל. הנאשם החל להתבונן לעומק בנסיבות שהובילו אותו למעורבות בעבירה וההתרשמות הנה כי מסוגל לגלות אמפתיה לכפי המתלונן והבנה לנזקים שגרם לו. בהערכת סיכון חוזרת להישנות התנהגות אלימה מצדו של הנאשם עלה כי קיימת רמת סיכון בינונית וכי חומרת הפגיעה הצפויה הנה ברמה בינונית אף היא. הטיפול סייע בהפחתה מסוימת של רמת הסיכון. בשלב זה, התחזקה התרשמות שירות המבחן מיכולתו של הנאשם להיתרם מהליך הטיפול והשיקום,

אשר יסייע לו להעמיק בנסיבות התנהלותו בעבירה ולבחון תפיסות ועמדות בעייתיות על פיהם התנהל לאורך השנים. לפיכך, שירות המבחן שב וממליץ להטיל על הנאשם צו מבחן למשך שנה לצד עבודות שירות ופיצוי למתלונן.

ראיות לעונש:

8. אבחון רפואי מטעם המוסד לביטוח לאומי מיום 15.7.13 בעניינו של הנאשם 2 (נ/1) ממנו עולה פרוט מצבו הרפואי- אורתופדי וכי נקבעו לו 60% נכות.

טיעוני הצדדים

9. ב"כ המאשימה, עו"ד נטלי חגי, עתרה למתחם של 24 חודשי מאסר ועד ל- 48 חודשי מאסר בעניינם של הנאשמים 1 ו-3 ולמתחם של שנה ועד שנתיים לעניינו של הנאשם 2. בקביעת המתחמים שקלה המאשימה את הפגיעה בערך המוגן של שמירה על בטחונו של הפרט, הן בהיבט הפיזי והן בהיבט הנפשי. בית המשפט העליון בפסקי דין רבים הדגיש את החשיבות ואת התפקיד המרכזי של בתי המשפט במיגור נגע האלימות בחברה. זאת ניתן לעשות אך ורק באמצעות ענישה מרתיעה. מידת הפגיעה בערך המוגן היא גבוהה. מדובר בעבירה פרי תכנון מוקדם שבוצעה בצוותא. שלושת הנאשמים חברו יחד כדי לנקום במתלונן שבו הם חשדו שפרץ לביתו של אחד מהם. במקום לפנות לרשויות עם אותו חשד, הם החליטו לבוא עמו חשבון בעצמם. מדובר באירוע רב שלבי ומתפתח. תחילה נאשם 1 ביקש להיפגש עם המתלונן לצורך בירור העניין, בשלב זה הנאשם 1 התקשר מספר פעמים למתלונן ושכנע אותו להיפגש עמו. בהמשך המתלונן נפגש עם הנאשם 1 ואז הגיעו הנאשמים 2 ו-3 למקום ברכבו של הנאשם 2. הנאשמים 1 ו-3 מורים למתלונן להיכנס לרכב ונאשם 3 לוקח מידיו של המתלונן את הטלפון כניסיון להמחיש לו שהוא "בידיהם", שאין לו אפשרות למלט את עצמו ואין לו דרך לקרוא לעזרה. הם נעצרים במקום מבודד ומתחילים לחבול בו. מכאן האירוע ממשיך ומסלים ונכנס ממד ההשפלה והביזוי של המתלונן. הנאשמים 1 ו-3 מורים למתלונן לפשוט את בגדיו, והוא מצוי להוראותיהם נותר לבוש בתחתונים ובחולצה בלבד, ובמצב זה הם משליכים אותו לתעלה. גם שם הם ממשיכים להכות אותו. אם לא די בכך, הנאשם 3 שובר את הטלפון של המתלונן, לוקח אלו את תעודת הזהות שורף לו כסף שהיה ברשותו ובעצם מונע ממנו כל אפשרות למלט עצמו או לקבל עזרה. הנאשמים מותירים את המתלונן חבול, מדמם, במקום מבודד וללא אמצעי קשר להזעיק עזרה. לאור כך הפגיעה בערך המוגן ומסכת האלימות וההתעללות היא ברף העליון. מבחינת היחס בין הנאשמים - הנאשמים 1 ו-3 הורשעו בעבירה המוגמרת ואילו נאשם 2 בסיוע. חלקם של הנאשמים 1 ו-3 דומה ולכל אחד מהם תרומה ייחודית לאירוע. מכאן שעונשם צריך להיות זהה. לכאורה הנאשם 1 הוא יוזם האירוע, אך נאשם 3 מכה פיזית. חלקו של נאשם 2 קטן יותר והוא הורשע בסיוע ולכן המתחם בעניינו הוא מחצית. עם זאת, חלקו באירוע משמעותי, הנאשם 2 הגיע לזירה וסיפק את הרכב שבאמצעותו נלקח המתלונן, הוא ישב לצדו של הנאשם 3 שנהג ברכב, נכח כשהנאשמים 1 ו-3 הורו למתלונן לעלות לרכב, בהבאתו למקום המסתור וגם כשהנאשמים החלו לחבול במתלונן נכח ולאחר מכן עזב. יש לו ניתוק מהאירוע. הייתה ציפייה שיתעשת בזמן זה ויזעיק עזרה, אך הנאשם 2 שב לזירה ונכח כשהנאשמים 1 ו-3 הפשיטו את המתלונן והמשיכו להכותו ואז הוא עזב ביחד עם הנאשמים 1 ו-3 את המתלונן חבול וללא בגדים. יש לדחות כל טענה מצד ההגנה שקיימת הצדקה כלשהי לאירוע בסכסוך המקדים עם המתלונן. בכל תיקי האלימות יש איזושהי סיבה או יסוד. עמדתו של בית המשפט העליון בעניין זה מאוד ברורה, אין הצדקה לפתרון סכסוכים בדרכים אלימות. אם היה להם חשד לפריצה, הם יכלו לפנות למשטרה, ולא ניתן

להצדיק עשיית דין עצמית. מעבר לנאשמים אלה יש צורך במסר כללי. הנזק שנגרם בעבירה - המתלונן פונה לבית החולים לאחר שנגרמו לו שבר באף, פצעים בראש, פצעי דם סביב לעיניים ופצעים נוספים כמפורט בכתב האישום המתוקן. בבחינת הנזק הפוטנציאלי שיכול היה להיגרם באירוע הוא ברור. האלימות החמורה שהופעלה כלפי המתלונן הייתה יכולה להותיר בו פציעות חמורות יותר. מעבר לכך קיימים נזקים נפשיים שהתעללות כזו מותירה ובפרט שהמתלונן היה צעיר כבן 19.

במיקום הנאשמים בתוך המתחם יש לקחת בחשבון שמדובר במי שהודו וחסכו זמן שיפוטי יקר, שניים מהנאשמים הם "בגירים צעירים", שלושתם צעירים, ואולם יש לתת לנתון זה משקל נמוך שכן דווקא קבוצת הצעירים היא הקבוצה המועדת יותר לביצוע עבירות כאלה ולכן רמת ההרתעה צריכה להיות יותר משמעותית.

מתסקירי שירות המבחן עולה כי בעניינו של נאשם 1 קיים פער בלתי ברור בין תסקירי שירות המבחן. שירות המבחן מתאר את הנאשם כמי שנותן לגיטימציה לפתרון קונפליקטים שלא באמצעות החוק ובאמצעים אלימים, קושי בוויסות דחפים, המטשטש את חומרת התנהגותו, מתקשה לבחון את הנזקים והפגיעה במתלונן. אדם שרמת הסיכון ממנו היא בינונית. בשלב זה הנאשם כבר שולב בקבוצה. ואז בתסקיר הבא עולה שהנאשם משתף פעולה בקבוצה המיועדת לצעירים פורעי חוק, ושירות המבחן רואה חשיבות לאפשרות לשקמו. מדובר במפגשים שבועיים ולא ברור המהפך ב-180 מעלות שהנאשם עבר כמתואר בתסקיר. הדבר נכון לכלל הנאשמים בתיק. יש לקחת בחשבון את ההליך השיקומי במקרה זה רק בשקלול המקום של הנאשמים בתוך המתחם, אך אין כאן אפשרות לחריגה מהמתחם משיקולי שיקום. אין מדובר בשיקום מאסיבי, ארוך ואמיתי המצדיק חריגה כזו. לבית המשפט, בניגוד לשירות המבחן יש מכלול שיקולים שעליו להתחשב בהם וביניהם הנזק הפיזי ונפשי למתלונן, חומרת האירוע וממד ההשפלה המוסיף נדבך לאלימות הפיזית החמורה שהופעלה.

בעניינו של נאשם 2 עולה מהתסקירים שלתפסתו לא היה במעשיו אלמנט פוגעני. הנאשם 2 לא סבור אף שעליו להתנצל בפני המתלונן. אדם שלא מצליח להבין את הפסול שבמעשיו, ואינו לוקח אחריות על חלקו. בתסקיר הבא, שירות המבחן מעריך שהנאשם אינו מחזיק בדפוסי חשיבה והתנהגות עברייניים ומתרשם שההליך המשפטי המתנהל נגדו מהווה גורם מרתיע. עם זאת, הנאשם חוזר על עמדתו לפיה לא היה לו חלק בתכנון העבירה או בביצועה, אף שהוא סיפק את הרכב, היה בתחילת האירוע ולא רק בשליש האחרון שלו. לא העלה בדעתו שהאירוע יכול להסלים, מתקשה להסביר לקצינת המבחן מדוע חזר למקום אחרי שעזב אותו. שירות המבחן מתרשם כי לא חל שינוי מהותי בגישתו של הנאשם 2 באשר למידת אחריותו לאירוע, אך אולי הוא מבין שהיה עליו לפעול אחרת. לטעמה של המאשימה אין מדובר בשינוי כן ואמיתי. גם אם ההליך הווה גורם הרתעה באופן שמקטין את הסיכון להישנות ביצוע עבירה, עדיין שירות המבחן אומר חד משמעית שלא חל שינוי בעמדתו. ואז שירות המבחן "קופץ" בעמדתו להמלצה להטלת צו של"צ. בתסקיר השלישי, ההמלצה לשל"צ חוזרת כמו גם הקושי שלו בנטילת אחריות. יש כשל לוגי בין התסקירים להמלצה.

התסקירים בעניינו של הנאשם 3 - התסקיר הראשון מדבר על אדם שמבטא הבנה פורמלית גרידא ביחס לפגיעה שגרם למתלונן, אשר ככל הנראה הפנים דפוסים אלימים, מתקשה לשתף בעולמו הפנימי, הגיב כלפי המתלונן באופן לא מווסת ואלים, מבטא חשדנות כלפי גורמי אכיפת החוק והממסד, חשדנות שמשליכה על בחירתו לפתור סכסוכים בדרך אלימה. שירות המבחן התרשם מסיכון בינוני להישנות ביצוע עבירות אלימות. בתסקיר האחרון, הנאשם שולב בקבוצה טיפולית לפורעי חוק צעירים ועדיין שירות המבחן מתרשם כי רמת הסיכון בינונית, אף שהעריך כי רמת הסיכון פחתה מבלי לנקוב בערך ברור של רמת הסיכון.

בשקלול התסקירים על אף הבעייתיות העולה כמתואר ובשקלול גילם הצעיר והיעדר עבר פלילי, עתרה המאשימה למקם את הנאשמים במחציתו של המתחם ולהטיל עליהם בנוסף מאסר על תנאי, קנס ופיצוי

משמעותי למתלונן.

10. לטענת ב"כ הנאשמים 1 ו-3, עו"ד עבד אבו עאמר, אין כל בעייתיות בתסקירים שהוגשו בעניינם של הנאשמים. מדובר בשלוש קצינות מבחן שונות שהגיעו למסקנה דומה. הנאשמים עברו תהליך. בתחילת הדרך מדובר היה בנטילת אחריות פורמלית. השיקום מתחיל בתחנת המשטרה, כשהנאשם מודה ומבין שעשה טעות, אך עדיין לא עסוק בחשיבה על המתלונן ובגילויי אמת. לאחר שהנאשם מודה בבית המשפט וחש בושה, כבר מתחילה לקחת אחריות. נעשתה סולחה בין המשפחות. לא מדובר במתלונן שאושפז למשך שבועות, אלא רק ליום אחד. הנאשמים עשו טעות. הם קרובי המשפחה, האבות חברים, והם גם שכנים, כך שהיחסים משולבים זה בזה. מיד נעשתה סולחה ולקחו אחריות. מאז מתחיל הטיפול בשירות המבחן. לא מדובר בעבריינים, הם מעולם לא היו בתחנת משטרה. אין בכתב האישום קשירת קשר, הכול החל באופן ספונטני, הם לא הגיעו על סכין, אגרופן או חבל. האלימות החלה בסתירות ומשיכות. החל ויכוח כבר ברכב, הם לא הכניסו את המתלונן בכוח לרכב, רצו לדבר איתו כי היה להם חשד מבוסס. זירת האירוע אינה מקום מבודד כפי שתואר בכתב האישום, אלא מדובר בלב העיר. מי שרוצה לחטוף אדם ולהכותו לא ייקח אותו אל לב השכונה, אלא למקום מבודד ויצטייד בנשק קר. הנאשמים לא עשו כן, משום שהמתלונן הוא בן משפחתם. הם שאלו אותו למה הוא נכנס לבית, למקום שבו יש בהם נשים בלילה, ואז התפתח ויכוח. הם לקחו אחריות ועברו תהליך ארוך. מדובר בבחורים צעירים, על גבול הקטינות, פעם ראשונה בחייהם נתקלים באירוע אלים. התהליך שהם עברו בשירות המבחן איטי, הם שיתפו פעולה, הגיעו לכלל המפגשים. מדובר בכתב אישום שהוגש לפני כשנתיים, במהלכן הם נמצאים בקשר עם שירות המבחן, כבר משלב המעצר. היו בתהליך מעמיק של קבוצות, וגילו פתיחות מול אנשים זרים תוך חשיפת עולמם הפנימי. קדמו לכך מפגשים פרטניים עם קצינת המבחן. בעקבות תסקירי המעצר החיוביים הוקלו תנאי השחרור, והם חזרו לעבודתם. נאשם 1 חי את האירוע, מגיע לכל המפגשים, לוקח חלק פעיל בקבוצה, לוקח אחריות רבה יותר להתנהגותו האלימה, וזאת אחרי שעבר תהליך של שנתיים. קיימת גם הבנה לפגיעה שגרם למתלונן. שירות המבחן רואה שהוא נתרם מההליך הטיפולי ומבקש להמשיכו ולא לקטוע אותו. עונש מאסר בפועל יעצור את ההליך הטיפולי. דווקא בחור צעיר, על גבול הקטינות, שלוקח את העניין ברצינות, מגיע לכל מפגש, משתתף, מבין שטעה, ורוצה להמשיך בטיפול - אין מקום להורות על כליאתו. הוא אדם אחר לחלוטין היום, ואין מקום לסכל תהליך של שנתיים. הנאשם מוכן להמשיך טיפול וגם לפיצוי. גם לאחר תקופת הדחיה הנאשם המשיך בטיפול במסגרת קבוצת הצעירים, לוקח חלק פעיל והשתתפותו משמעותית עבורו. זה בחור צעיר שעדיין לא גיבוש דפוסי התנהגות, ועובר תהליך. מדובר באדם דל השכלה, לא למד, גדל כילד פשוט בסביבה לא פשוטה, בעיר מוחלטת יחסית, ובכל זאת כשהוא מקבל כלים הוא אווז בהם בשתי ידיים. מדובר בתהליך מבורך בשירות המבחן שאסור לקטוע אותו. לא נפתחו לו תיקים נוספים. בני המשפחה מלווים כל הזמן את הנאשמים, דבר המלמד על אכפתיות. בעניין הנאשם 1, שירות המבחן אומר מפורשות שיש חשיבות רבה בשיקומו וההשלכות השליליות בהשמתו בכלא. עבודות שירות זהו עונש מוחשי לצד פיצוי שהוא ישלם.

באשר לנאשם 3 - חלקו נמוך מחלקו של הנאשם 1. הנאשם השתלב אף הוא בהליך טיפולי, לקח אחריות על מעשיו, עבר תהליך מעמיק. הנאשם עבר תאונת דרכים קשה לאחר ביצוע העבירה, היה בטיפול נמרץ 40 ימים בין חיים למוות, ועדיין מקבל טיפול רפואי. הנאשם הוכר לאחרונה כנכה בשיעור של 40%. למרות הקושי הרפואי, הנאשם מגיע לפגישות בשירות המבחן ומשתתף בקבוצות. מרגיש שהקבוצה תרמה לו רבות. הקבוצה נותנת לו כלים להתמודד עם מצוקתו. הוא מביע חרטה ובושה על מעשיו. מדובר בבחור צעיר, נורמטיבי, ללא

עבר פלילי או מב"דים. זהו אירוע חריג בהתנהגותו, מדובר באירוע ספונטני לחלוטין, הוא לא הצטייד בכלום. שירות המבחן חוזר ומדגיש את עניין הבושה והחרטה, בושה היא שלב יותר מעמיק ומתקדם בנטילת אחריות. הוא מביע אמפתיה כלפי המתלונן. שירות המבחן מבקש שימשיך ויהיה תחת פיקוח למשך שנה נוספת. גם בעניינו של הנאשם 3 יש לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהטיל עונש של עבודות שירות.

11. לטענת ב"כ נאשם 2, עו"ד חי אוזן, אין מקום לטענת ב"כ המאשימה כי קדם תכנון לביצוע העבירה, וזאת כיוון שנסיבה זו אינה חלק מכתב האישום המתוקן. הנאשמים לא הואשמו בקשירת קשר לביצוע פשע ואין בכתב האישום כל אזכור לתכנון מוקדם או להכנה מראש. הכול נעשה בספונטניות, ואין כל ראיה כי הנאשם 2 ידע לשם מה הוא מספק את הרכב. הוא היה במקום ובזמן הלא נכון. הנאשם 2 לא היה בחלק הראשון של האירוע האלים, אלא הוא הוריד את הנאשמים 1 ו-3 וכן את המתלונן ועזב את המקום.

הנאשם כבן 24, רווק המתגורר בבית הוריו, נעדר כל עבר פלילי וזו הסתבכותו הראשונה עם החוק. הנאשם עובד במוסך משפחתי מאז היותו נער, מקיים קשרים עם לקוחות וספקים, מוערך כעובד רציני ואחראי. הוא הודה בכתב האישום המתוקן ובכך חסך זמן שיפוטי ולקח אחריות על מעשיו. הנאשם 2 היה עצור למשך 4 ימים, כתב האישום הוגש בחלוף חודשיים מיום ביצוע העבירה, לא הוגשה בקשה למעצר עד לתום ההליכים נגדו והוא אף לא היה נתון בתנאים מגבילים. בנסיבות ביצוע העבירה, חלקו של הנאשם 2 מינורי. אין מחלוקת שבינו לבין המתלונן לא היה סכסוך מקדים, ושהוא לא קשר עם הנאשמים האחרים לפגוע במתלונן או ידע שהולכים לפגוע בו. אין ראיה לכך שהנאשם 2 הביא את הרכב לשם ביצוע העבירה. על בית המשפט לגזור את עונשו של הנאשם 2 בהתאם לחלקו בעבירה. הנאשם 2 עזב את המקום בטרם החל האירוע האלים, לאחר מכן חזר וחלקו מסתכם בנוכחותו במקום כשלא היה לו חלק פעיל באלימות. חלקו מצטמצם בכך שלא מנע את המשך האירוע. מתסקיר שירות המבחן ומהודעותיו של הנאשם 2 עולה שהנאשם היה זה שהודיע על האירוע, התקשר לדודו של המתלונן ואמר לו שהמתלונן פצוע. כלומר הנאשם 2 הזעיק אנשים ולאחר מכן הוזמן אמבולנס. התסקיר אף התייחס לגורם שהוביל לקפיאתו במקום ולאי התערבות מצדו בנעשה, בכך שהוא לא ידע כיצד להתמודד. האשם הבין את הפסול שבמעשיו. מדובר בעבירה שבוצעה לפני כשנתיים, מאז לא נפתחו לנאשם תיקים חדשים. מדובר בנאשם שסובל מבעיה אורתופדית מולדת, בגינה מוכר כנכה בשיעור של 65%, מטופל בפיזיותרפיה בקביעות לאורך שנים. שירות המבחן התרשם כי בגין נכותו סבל מהקנסות ומדימוי עצמי נמוך. בקשר של הנאשם עם שירות המבחן, עלו בתחילה קשיים בנטילת אחריות, אך בסופו של דבר במהלך שנה, הוא הגיע לכל המפגשים בשירות המבחן ורואים מגמת שיפור מתסקיר לתסקיר. בתסקיר עולה כי ההליך המשפטי היווה גורם הרתעה משמעותי עבורו, כיום הוא מבין שהיה עליו לפעול אחרת, ושירות המבחן מתרשם מחריגות מעשיו. ההמלצה היא לעונש צופה פני עתיד, גם בשל מוגבלותו הפיזית. הנאשם שולב בקשר פרטני בשירות המבחן, הגיע לכל המפגשים והפנים את החשיבות להירתם להליך השיקומי. ב"כ הנאשם 2 עתר לאימוץ המלצות שירות המבחן ולהשית על הנאשם צו של"צ בהיקף של 300 שעות, ולחלופין עבודות שירות.

12. הנאשם 1 טען כי עשה טעות, הרביץ למי שנכנס לביתו, זו הפעם הראשונה שעושה דבר כזה. היום מבין שטעה, דיבר על כך עם קצינת המבחן ומצטער על מעשיו.

הנאשם 2 טען כי טעה ומצטער על מעשיו, לא ציפה שהמצב יגיע למקום שהגיע, למד הרבה מקצינת המבחן וזו הפעם הראשונה והאחרונה שעושה דבר כזה.

הנאשם 3 טען כי הוא מתבייש במעשיו, זה דבר גרוע ולא יעשה דבר כזה פעם נוספת. לא יודע כיצד הגיע למצב הזה.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

13. כתב האישום מתאר אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.
במקרה דנן, **הערכים החברתיים** אשר נפגעו הם בטחונו של אדם וזכותו של אדם לשלמות גופו, בריאותו וכבודו.
14. לעניין הזכות לחיים ולשלמות הגוף, יפים דברי בית המשפט העליון שנקבעו בע"פ 3863/09 **מדינת ישראל נ' חסן** (10.11.09):
"יש לשוב ולהדגיש כי זכותו של כל אדם לחיים ולשלמות הגוף היא זכות יסוד מקודשת ואין להתיר לאיש לפגוע בזכות זו. יש להילחם באלימות שפשטה בחברה הישראלית על כל צורותיה וגווניה, אם בתוך המשפחה ואם מחוצה לה, אם בקרב בני נוער ואם בקרב מבוגרים. זהו נגע רע שיש לבערו מן היסוד... לפיכך, שעה שנגע האלימות והפרת החוק פושה בחברתנו מן הראוי שידע כל איש ותדע כל אישה כי אם יבחרו בדרך האלימות יטו בתי המשפט להשית עליהם עונשי מאסר מאחורי סורג וברח".
עוד בעניין החומרה הטמונה בתופעת האלימות שפשטה בחברתנו והצורך לבערה בדרך של השתת ענישה מחמירה, יש להפנות לדברי השופטת ע' ארבל בע"פ 4173/07 **פלוגי נ' מדינת ישראל** (16.8.07):
"רבות נאמר בבתי המשפט על תופעת האלימות הפושה בחברה הישראלית ועל הצורך של איחוד כוחות של כל הרשויות לצורך מלחמה בתופעה זו. תפקידו של בית המשפט במאבק הוא הטלת עונשים מרתיעים ומשמעותיים על הנוקטים באלימות לפתרון סכסוכים, על מנת להעביר מסר, הן לעבריין האינדיווידואלי, והן לעבריינים הפוטנציאליים ולחברה כולה, כי אין החברה טולרנטית להתנהגויות מעין אלה".
15. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה היא ברף בינוני. הנאשמים 1 ו-3, בסיוע הנאשם 2, תקפו בצוותא וגרמו למתלון חבלות, אולם הם לא עשו שימוש בנשק קר או בחפץ כלשהו שהיה בו להחמיר פציעותיו. יש לראות בהפשטתו של המתלון ובביזויו כנסיבה המחמירה את הפגיעה בערך המוגן.
16. במסגרת **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 ט' לחוק), יש לתת את הדעת שמדובר באירוע מתמשך. הנאשם 1 אשר חשד במתלון שפרץ לביתו, יצר קשר עם המתלון, והזמין אותו למפגש, ומשם נסעו ברכב, בסיועו של הנאשם 2, למקום שבו תקפו את המתלון. חלקו של הנאשם 1 הוא המשמעותי ביותר שכן הוא בעל הסכסוך עם המתלון, הוא מחולל האירוע, והוא הזמין את המתלון למפגש שבמהלכו תקפו את המתלון. במעשיו גרם לשבר באפו של המתלון ואף הוביל את האלימות בחלקה הראשון. הנאשמים 1 ו-3 תקפו את המתלון וגרמו לפציעותיו. בהמשך לכך, הנאשמים 1 ו-3, בנוכחות הנאשם 2, הפשיטו את המתלון מבגדיו, והמשיכו להכותו. נאשם 3 שבר את מכשיר הטלפון של המתלון, לקח ממנו את תעודת הזהות ושרף שטר של 100 ₪ שהיה ברשות המתלון. שלושת הנאשמים הותירו את המתלון בתעלה בגפו, בבגדיו התחתונים, וללא אמצעי תקשורת לשם הזעקת עזרה, ללא כסף וללא תעודה מזהה. חלקו של הנאשם 3 חמור מחלקו של הנאשם 2 המסייע לביצוע העבירה, בכך שהוא היכה את המתלון, נטל וגרם נזק לרכושו. הנזק הפוטנציאלי בעבירה הוא רב, שכן תקיפה אלימה המבוצעת על ידי שניים, תוך פגיעה בפניו ובראשו של המתלון יכולה הייתה לגרום לתוצאות חמורות יותר. הנזק שנגרם מביצוע העבירה כולל פציעות פיזיות ובכללן

שבר באפו, פצעים בראש, שטפי דם מסביב לעיניים, פגע בגרון, פצעי שפשוף בגב ולמכאוב ברגל ימין, בגב ובצוואר. לאור אופי העבירה ואלמנט ההפשלה והביזוי העולה ממנה, יש להסיק כי המתלונן חווה פגיעה רגשית לא מבוטלת. הנאשמים 1 ו-3 ביצעו את העבירה כדרך לבוא חשבון עם המתלונן בו חשדו כי פרץ לביתו של הנאשם 1 ובכך פגע בכבודו ובכבוד משפחתו.

17. על החומרה שבפתרון סכסוכים באמצעי אלימות עמד בית-המשפט העליון, בין היתר, בע"פ 1892/15 **אבו מדיעם נ' מדינת ישראל** (31.5.15):

"בית משפט זה עמד פעם אחר פעם על הצורך בהרתעתם של אלו המבקשים "לפתור סכסוכים" בדרך אלימה. נקבע כי עלינו להילחם בנגע האלימות שפשט בארצנו ולהטיל עונשים מרתיעים ומשמעותיים על מי שבוחרים בדרך האלימות, בין אם הם עושים שימוש במקל ובין אם הם עושים שימוש בסכין או בכלי משחית אחר."

18. על חומרת העבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 333 ו- 335(א)(2) בחוק העונשין, ניתן ללמוד אף מהעונש המרבי שקבע המחוקק לצדה - 14 שנות מאסר.

19. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 941/13 **פרץ ואח' נ' מדינת ישראל** (26.11.13), דחה בית המשפט העליון את ערעורם של שני נאשמים אשר הורשעו בעקבות הודאתם בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ובתקיפה בנסיבות מחמירות ונאשם 1 הורשע גם בעבירת איומים. שני הנאשמים הגיעו עם שלושה אנשים נוספים לביתו של המתלונן כיוון שחשדו בו כי הטריד מינית את אחותו של הנאשם 1, במטרה לפגוע בו. בבית שהו המתלונן ושלושת ילדיו הקטינים. הנאשמים וחבריהם תקפו את המתלונן, חנקו אותו והלמו בו בידיהם. ילדיו הקטינים של המתלונן ניסו לסייע לאביהם, אולם נדחפו על ידי הנאשמים. בהמשך נס המתלונן אל חדר המקלחת, והנאשמים נכנסו אחריו והמשיכו להכותו נמרצות באגרופים ובבעיטות. לבסוף החבורה עזבה את המקום והותירה את המתלונן חבול ופצוע. למתלונן נגרמו חתך באורך 2 ס"מ מעל לגבה, שטפי דם בפנים ושבר בעצם הלחי. **בית המשפט המחוזי קבע בעניין נאשם 1 מתחם שנע בין 18 ל- 36 חודשים, והשית על הנאשם 1 עונש של 24 חודשי מאסר בפועל. לגבי הנאשם 2 קבע מתחם שבין 10 ל- 30 חודשים, והשית עונש של 20 חודשי מאסר בפועל.** בית המשפט העליון הפנה לצורך בהרתעת עבריינים הפונים לפתרון סכסוכים בדרך אלימה ודחה את הערעור.

ב. בע"פ 7580/11 **מיניב נ' מדינת ישראל** (4.4.12), קיבל בית המשפט העליון את ערעורם של נאשמים אשר הורשעו על פי הודאתם בעבירות של קשירת קשר לפשע וחבלה חמורה בנסיבות מחמירות והקל בעונשם. על רקע חשדם של הנאשמים כי המתלונן פרץ לדירתם וגנב משם רכוש, קשרו קשר לתקוף את המתלונן. אדם אחר התקשר למתלונן וביקש ממנו להגיע לחוף הים, וכשהמתלונן הגיע, כיוון אותו לעבר משאית שהוחזקה על ידו שחנתה במקום. כאשר המתלונן הגיע לקרבת המשאית, הנאשמים הכניסוהו בכוח לארגז המשאית והחלו להכותו בבעיטות ובאגרופים. לאחר שסיימו להכותו, הורידו אותו מהמשאית, נמלטו מהמקום והתירו אותו חבול. למתלונן נגרמו שברים בצלעות, שבר בארובת העין, שבר בעצם הלסת וחבלות נוספות. בית המשפט המחוזי הטיל על הנאשם 1 עונש של 30 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית, על הנאשמים 2-3 הוטל עונש

של 24 חודשי מאסר בפועל. אין לחובת הנאשם 2 עבר פלילי, ועברו הפלילי של נאשם 2 מינורי. שירות המבחן המליץ על עבודות שירות לנאשמים 2-3. הנאשמים 2 ו-3 ערערו, ובית המשפט קבע כי לאור האמור בתסקירי שירות המבחן ולאור השינוי החיובי בחייהם ונסיבותיהם המיוחדות ובהסכמת המשיבה, יופחת עונשם ל- **18 חודשי מאסר בפועל** (חלף 24 חודשי מאסר).

ג. בע"פ 3186/18 **פטרוב נ' מדינת ישראל** (9.8.18) נדחה ערעורם של נאשמים אשר הורשעו על פי הודאתם בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. הנאשמים בילו במועדון, שבו שהו המתלוננים. בעקבות ויכוח תקפו המתלוננים את הנאשם, ובעקבות זאת החלו הנאשמים להכות את המתלוננים מכות נמרצות, וגרמו להם חבלות חמורות, תוך שימוש באגרופים ובעיטות. הנאשם 1 אף היכה את המתלונן בפניו באמצעות בקבוק שמצא במקום. **בית המשפט המחוזי קבע מתחם שנע בין 6 ל- 36 חודשי מאסר בפועל**. לחובת נאשם 1 עבר פלילי, ולחובת נאשם 2 רישומים ללא הרשעה. תסקירים ללא המלצה. **על הנאשמים נגזרו עונשים של 18 חודשי מאסר בפועל- 12 חודשי מאסר בפועל**.

ד. בע"פ 4463/12 **ארנבורג נ' מדינת ישראל** (13.9.12), התקבל ערעורו של נאשם ועונשו הוקל לאחר שהורשע על פי הודאתו בקשירת קשר לביצוע פשע וסיוע לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות. הנאשם הנו חלק מההתארגנות העבריינית נשוא ע"פ 7580/11 שלעיל, סייע לתקיפת המתלונן בכך שהתקשר למתלונן וביקש ממנו להגיע לחוף הים ואז כיוון אותו לעבר המשאית, שם המתינו אחרים אשר הכניסו את המתלונן למשאית והיכו אותו. בית המשפט המחוזי השית על הנאשם עונש של 18 חודשי מאסר. נאשם בעל עבר פלילי. לנוכח הפחתת עונשם של המבצעים העקרים על ידי בית המשפט העליון, החליט בית המשפט העליון **להפחית גם בעונשו של הנאשם - המסייע לביצוע העבירה והעמיד את עונשו של 12 חודשי מאסר בפועל חלף 18 חודשי מאסר בפועל**.

ה. בע"פ 4991/15 **אבו סווי נ' מדינת ישראל** (10.9.15), קיבל בית המשפט העליון את ערעורה של המדינה והחמיר בעונשם של נאשמים אשר הורשעו לאחר ניהול הליך הוכחות בביצוע עבירה של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ועבירת תקיפה. הנאשמים תקפו את המתלונן אשר נהג ברכב סמוך לרכבם בשל מריבת נהגים. הנאשמים יצאו מרכבם, פתחו את דלתות רכבו של המתלונן והיכוהו מכות אגרופ. למתלונן נגרמו נפחות בידו, כאבים בצלעות ובצוואר ונשברו 3 משיניו. הנאשמים נסעו לכיוון בית החולים והמתלונן נסע בעקבותיהם כדי למנוע הימלטותם. עם הגעתם למחסום בית החולים פנה המתלונן למאבטח והנאשם 1 תקף את המתלונן והפילו לרצפה ונאשם 2 הזיז את המחסום והם נמלטו. בית המשפט המחוזי קבע מתאם עונש הנע בין מספר חודשי מאסר בפועל לבין 24 חודשי מאסר בפועל והשית על הנאשם 1 עונש של 8 חודשי מאסר בפועל, ועל הנאשם 2 7 חודשי מאסר בפועל. נאשמים בעלי עבר פלילי. בית המשפט העליון הפנה לצורך במסר הנוגע להלימה ולהרתעה ולתת ביטוי לחומרתה של בריונות אלימה. כן נקבע כי יש להחמיר אף את המתחם שאותו קבע בית המשפט המחוזי. בית המשפט העליון העמיד את עונשו של **הנאשם 1 על 12 חודשי מאסר ואת עונשו של הנאשם 2 על 10 חודשי מאסר בפועל**.

ו. בע"פ 4330/12 **דעאס ואח' נ' מדינת ישראל** (5.11.12), נדחה ערעורם של נאשמים אשר הורשעו על פי הודאתם כדלקמן: הנאשם 1 בעבירות של חבלה ופציעה בנסיבות מחמירות והנאשם 2 בסיוע לעבירה זו. הנאשמים חשדו כי המתלונן הטריד טלפונית את אחותו הנשואה של הנאשם 1,

פגשו את המתלון במהלך עבודתו וקראו לו להיכנס לרכב. המתלון נכנס לרכב. במהלך הנסיעה היכה נאשם 1 את המתלון באגרופים בפניו של המתלון. עם הגעתם לשדה הורידו הנאשמים את המתלון מהרכב, נאשם 1 היכה ובעט בכל חלקי גופו של המתלון והנאשם 2 סייע לו. במהלך הנסיעה נטלו הנאשמים מהמתלון 2 טלפונים ניידים ואיימו עליו שלא יתלון במשטרה. כתוצאה מהתקיפה נגרמו למתלון המטומות בכל חלקי גופו והוא נזקק לטיפול רפואי. הנאשמים בני דודים, בגלאי 21-23, בעלי רקע נורמטיבי. שירות המבחן המליץ על הטלת עונש מאסר בעבודות שירות על הנאשם 1 וצו של"צ על הנאשם 2. בית המשפט השית על **הנאשם 1 עונש של 10 חודשי מאסר בפועל, ועל הנאשם 2 - המסייע - עונש של 7 חודשי מאסר בפועל.**

ז. בע"פ 8720/14 **וורקי נ' מדינת ישראל** (10.5.15) הקל בית המשפט העליון בעונשו של נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ותקיפה בנסיבות מחמירות. הנאשם הגיע לדירה בה הוא מתגורר עם אשתו, והבין באדם זר המתחבא במקום. הנאשם נטל סכין ודקר באמצעותה את אוו אדם באזור החזה. המתלון הוציא את הסכין מידו של הנאשם. הנאשם תקף את המתלוננת בכך שסטר לה ודחף אותה. המתלון פונה לבית החולים שם נותח בבטנו ואושפז. נאשם בעל עבר נקי, עבר הליך שיקומי. בית המשפט המחוזי קבע מתחם שבין 16 ל- 40 חודשי מאסר בפועל, והשית עליו 14 חודשי מאסר בפועל. **בית המשפט העליון העמיד את עונשו על 8 חודשי מאסר בפועל.**

ח. בת"פ (מח' באר שבע) 8244-09 **מדינת ישראל נ' אחילצ'קו** (4.10.10), הורשעו שני הנאשמים לאחר ניהול הוכחות בעבירה של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ונאשם 1 הורשע גם בעבירת איומים. הנאשמים היו שכניה של אחות המתלון אשר שהה באותה עת בביתה. אחות המתלון פנתה לנאשם 2 ובקשה שיזהירה בטרם הוא שופך מים כיוון שאלו נכנסים לדירתה. בעקבות כך התפתחו חילופי דברים שהסלימו לקללות. בהמשך הגיעו למקום הנאשם 1 ואחרים. הנאשם 1 פנה למתלון סטר לו ולאחר מכן הנאשמים והאחרים התנפלו על המתלון, הפילו אותו לרצפה ובעטו בכל חלקי גופו. הנאשם 2 המשיך להכות את המתלון לאחר שניסה לקום. כתוצאה מהאלימות נגרם למתלון שבר בידו ונגרמו לו חבלות בפניו ובאוזנו. לנאשמים היה עבר פלילי. הנאשם 1 ערך שיקום חיובי בחייו ולנאשם 2 נסיבות חיים מורכבות ובעיות רפואיות משמעותיות. **על נאשם 1 השית בית המשפט עונש של 15 חודשי מאסר בפועל** ואף הופעל עונש מאסר מותנה כך שבסך הכל הנאשם ירצה 33 חודשי מאסר. **על הנאשם 2 הוטל עונש של 12 חודשי מאסר בפועל** והופעל עונש של מאסר מותנה כך שבסך הכל הנאשם יישא ב-19 חודשי מאסר בפועל.

20. עיינתי בכל הפסיקה שהגישו ב"כ הצדדים, ואולם סבורני כי חלק ניכר מהפסיקה אינה רלוונטית למקרה דנן. זאת משום שחלק מהפסיקה שהוגשה על-ידי ב"כ המאשימה מתייחסת למקרים חמורים יותר, ובפרט כאלה שבהם האלימות בוצעה תוך שימוש בחפץ (מקל, בקבוק וכו'). מנגד, חלק מהפסיקה שהוגשה על-ידי ב"כ הנאשמים מתייחסת למקרים קלים יותר, ובפרט לנאשמים בעלי נסיבות אישיות חריגות.

21. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), סבורני כי **מתחם העונש ההולם** הוא החל מ- **12 חודשי מאסר בפועל ועד ל- 30 חודשי מאסר בפועל.**

בהקשר זה יצוין, כי הגם שחלקו של הנאשם 3 באלימות עצמה קל במעט מחלקו של נאשם 1, לא שוכנעתי כי יש לקבוע מתחם שונה בעניינו, וזאת לאור השותפות המלאה בין השניים בביצוע המעשים, וחלקו המשמעותי אף

שלו בביצוע מעשי האלימות, הביזוי וההשפלה של המתלונן.

22. הנאשם 2 הורשע בסיוע לביצוע העבירה. הנפקות של ההרשעה בסיוע לעניין העונש מעוגנת ברישא של סעיף 32 לחוק העונשין הקובע כי: "הסיוע לעבור עבירה, עונשו - מחצית העונש שנקבע בחיקוק בשל ביצוע העיקרי". בע"פ 4463/12 **ארנבורג נ' מדינת ישראל** (13.9.12) הבהיר בית המשפט העליון את הדברים:

"היחס שנקבע בחוק בין עונשו של המבצע העיקרי לבין עונשו של המסייע צריך על דרך הכלל להנחות את בית בית המשפט בגזירת הדין. יחד עם זאת, אין לומר כי מדובר ביחס שיש להקפיד על קיומו באורח דווקני ותכנה סטיות ממנו בשים לב לנסיבות המיוחדות של המקרה הנדון".

בנסיבות המקרה דנן, **מתחם העונש ההולם בעניינו של הנאשם 2 - המסייע - הוא החל מ- 4 חודשים ועד ל- 18 חודשים.**

חריגה מהמתחם משיקולי שיקום

23. בית המשפט העליון עמד לא אחת על מקומו של שיקול השיקום בהליך הפלילי. כך למשל, בפרשה דומה למקרה דנן בע"פ 9147/17 **אבו עביד נ' מדינת ישראל** (20.9.18) הורשע מערער על פי הודאתו בעבירה של חבלה בנסיבות מחמירות, בכך שביחד עם אחרים תקפו את המתלונן, בעטו בראשו, היכו אותו בידיהם וברגליהם. בשלב מסוים נפל המתלונן לקרקע, ובעת שהאחרים המשיכו להכותו, שלף המערער חפץ חד, ודקר את המתלונן בפניו באמצעות החפץ החד, וגם לו לחתך עמוק בפיו. המערער והאחרים ברחו, והמתלונן פונה לבית החולים, נותח בהרדמה ואושפז למספר ימים. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם שבין 10 ל- 24 חודשי מאסר בפועל, נתן דעתו לגילו הצעיר של המערער, עברו הפלילי הנקי, אורח חייו הנורמטיבי ועריכת סולחה, ולהמלצתו החיובית של שירות המבחן, וגזר על הנאשם 12 חודשי מאסר בפועל.

בית המשפט העליון (כב' הנשיאה א' חיות, כב' המשנה לנשיאה ח' מלצר וכב' השופטת י' וילנר) קיבל את הערעור, והורה כי חלף 12 חודשי מאסר בפועל, יישא המערער ב- 6 חודשי עבודות שירות, תוך שקבע את הדברים הבאים (מפי כב' השופטת וילנר):

"סעיף 40 ד(א) לחוק העונשין קובע כי בית המשפט רשאי לסטות ממתחם העונש ההולם אם מצא ש"הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". סעיף זה מבטא את עמדת המחוקק לפיה, במקרים המתאימים לכך, יש ליתן מעמד בכורה לשיקול השיקומי על-פני העיקרון המנחה בענישה, הוא עיקרון ההלימה.

בהקשר זה נקבע בפסיקה כי אין די להעלות טענות בעלמא בדבר שיקום, אלא נדרשות עובדות וראיות ממשיות התומכות בכך, ובראשן תסקיר שירות מבחן (ראו: ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (18.4.2018) (להלן: עניין קרנדל)). עוד נקבע כי ככל שקיים חשש לפיו מאסר בפועל של הנאשם עשוי לאיין את התהליך השיקומי בו הוא מצוי או לפגוע בו באופן ניכר יש להעדיף את שיקולי השיקום על פני השיקולים האחרים העומדים בבסיס הענישה (ע"פ 7555/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (10.6.2015)). ואכן, לנוכח הלכות אלה, בית משפט זה סטה לא אחת ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום (ראו למשל: ע"פ 1903/13 עיאשה נ' מדינת ישראל (14.7.2013); ע"פ 4609/14 צורדרקר בט נ' מדינת ישראל (1.3.2015); ע"פ 779/15 פלוני נ' מדינת ישראל (12.4.2015); ע"פ

3381/16 אלקרינאוי נ' מדינת ישראל (10.7.2016).

בענייננו, המערער נעדר עבר פלילי (למעט התיק הפתוח המתואר בתסקירי שירות המבחן שנמצא עוד בבחינה) והוא ניהל אורח חיים נורמטיבי עובר ליום האירוע ואף לאחריו. כמו כן, תסקירי שירות המבחן בענייננו, אשר תוארו לעיל בהרחבה, חיוביים ברובם ומציגים עמדה עקבית לפיה יש להמיר את עונש המאסר בפועל שנגזר על המערער למאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות.

מהתסקירים שהוגשו לקראת הדיונים בערעור עולה תמונה של אדם אשר מחויב להליך השיקומי ומנסה להשיב את חייו לדרך הישר. כך, בין היתר, צוין בתסקירים המשלימים כי המערער נרתם להליך השיקומי וכי ישנה התקדמות, אף אם ראשונית, בזיהוי התנהלותו הבעייתית והאלימה. זאת ועוד, שירות המבחן התרשם כי התהליך הטיפולי הוא משמעותי בעבור המערער, וכי ענישה בדרך של מאסר בפועל תקטע תהליך זה ותפגע בהתנהלותו של המערער כגורם מתפקד ותומך בבני משפחתו.

בנסיבות אלה ולנוכח ההתפתחויות האמורות, שהתרחשו ברובן לאחר מתן גזר הדין בענייננו של המערער, שוכנעתי כי יש מקום להקלה מסוימת בעונשו לצורך מיצוי ההליך השיקומי. אדגיש כי לא נעלמה מעיני טענת המדינה לפיה מדובר בתהליך המצוי בשלביו הראשוניים בלבד, ואולם לנוכח עמדתו העקבית של שירות המבחן, מחויבותו הניכרת של המערער לתהליך הטיפולי וההתרשמות לפיה מאסר בפועל יגדע תהליך זה, אני סבורה כי יש סיכוי של ממש לשיקומו של המערער אשר מצדיק הקלה מסוימת בעונשו כאמור."

24. יישום ההלכה האמורה למקרה דנן, מעלה כי אף במקרה דנן יש מקום לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום בעניינם של נאשמים 1 ו-3. הנאשמים 1 ו-3 שולבו בקבוצה טיפולית לצעירים עוברי חוק. דווח על שיתוף פעולה של הנאשמים בטיפול. מסוכנותו של הנאשם 1 אשר הוערכה בתסקיר הראשון כבינונית (ואם תבוצע עבירה תהיה חומרתה ברמה בינונית) פחתה בתסקיר השני, בעקבות ההליך הטיפולי, לרמת סיכון נמוכה וחומרה נותרה בינונית, ובתסקיר האחרון פחתה להערכת סיכון נמוכה, וחומרתה נמוכה אף היא. שירות המבחן העריך כי השתלבותו של הנאשם 1 בהליך הטיפולי מאז חודש יוני 18 היא חיובית ומשמעותית, וכן העריך כי ביכולתו של התהליך הטיפולי להמשיך ולסייע לנאשם 1 בהפגמת הפסול והחומרה בהתנהגותו, ובהפחתת הסיכון במצבו, ולפיכך, המליץ על צו מבחן לצד עונש של עבודות שירות. אף בנוגע לנאשם 3 העריך שירות המבחן תחילה את מסוכנותו כבינונית (וברמת חומרה בינונית), ובהמשך, בתסקיר השלישי, העריך כי השתלבותו של הנאשם 3 בטיפול סייעה בהפחתת הסיכון במידה מסוימת בשלב זה. לאור שיתוף הפעולה של הנאשם 3 בטיפול במסגרת שירות המבחן והתרשמותו של שירות המבחן כי יש ביכולתו של הנאשם להיתרם מהליכי טיפול ושיקום בעת הנוכחית, המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם 3 צו מבחן, לצד עבודות שירות, תוך שהעריך כי יהיה בכך כדי להפחית את הסיכון להישנות עבירות דומות ולחיצוק סיכויי שיקומו.

הנאשם 3 אמנם משולב בקבוצה טיפולית לפרק זמן קצר יותר מזה שבו משולב הנאשם 1, אך שירות המבחן מציין כי הנאשם 3 הגיע למפגשים הקבוצתיים בקביעות והוא מהווה דמות משמעותית ומאזנת בקבוצה, יוצר קשרים חיוביים עם חברי הקבוצה ומשתף מעולמו הפנימי.

בנסיבות אלה, סבורני כי יש לקבוע כי הנאשמים השתקמו או כי יש סיכוי של ממש שישתקמו. מסקנה זו

מבוססת, כאמור לעיל, על תסקירי שירות המבחן, כאשר יש לתת את הדעת לכך שבעניין שלושת הנאשמים נערכו בסך הכול תשעה תסקירי שירות מבחן, על פני תקופה ארוכה, ועל ידי שלוש קצינות מבחן שונות, אשר הגיעו למסקנות דומות. סבורני כי קיים חשש לפיו מאסר בכליאה של הנאשמים 1 ו-3 עלול לאיין את התהליך השיקומי שבו הם מצויים. הנאשמים, צעירים, נעדרו כל עבד פלילי, וזו הסתבכותם היחידה עם החוק, שניהם ניהלו אורך חיים נורמטיבי עובר ליום האירוע ואף לאחריו. התסקירים חיוביים ומציגים עמדה עקבית לפיה יש להסתפק במאסר שרוצה בדרך של עבודות שירות. הנאשמים נרתמו להליך השיקומי, וישנה התקדמות בזיהוי התנהלותם הבעייתית והאלימה, תוך שההליך הטיפולי הוא משמעותי עבורם. ענישה של מאסר בפועל בכליאה תקטע הליך זה. שני הנאשמים נמצאו מתאימים מבחינה ראשונית להליך צדק מאחה (תכנית גפ"ן - גישור פוגע נפגע), אם כי בסופו של דבר הליך זה לא התקיים משום שלא התקיימו קריטריונים אחרים להליך זה.

25. זאת ועוד, לאור העובדה שהרף התחתון של המתחם בעניינם של הנאשמים 1 ו-3 נקבע על 12 חודשי מאסר בפועל, יש לתת את הדעת לתיקון 133 לחוק העונשין אשר מאפשר כיום להטיל עונש של תשעה חודשי עבודות שירות. בכך אימץ המחוקק את מסקנות דוח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים בראשות כב' השופטת דליה דורנר (2015) (להלן: "**דוח ועדת דורנר**"). דוח ועדת דורנר מצא כי שיקום בקהילה באמצעות ענישה של עבודות שירות וצווי מבחן צפוי להפיק תוצאות טובות יותר מאשר שימוש נרחב יותר במאסרים. עוד קבע דוח ועדת דורנר כי שימוש יעיל במאסר ככלי למניעת עבירות חייב להבחין בין עבריינים שצפויים לחזור ולבצע עבירות לבין אלו שלא, וכי יש להתחשב באפקט הקרמינוגני של המאסר, דהיינו בכך שהמאסר מעודד נטייה לעבריינות ומגדיל את הסיכוי שאסיר יבצע עבירות עם שחרורו. כאמור לעיל, המחוקק, במסגרת תיקון 133 לחוק העונשין, אימץ את מסקנות דוח ועדת דורנר לפיהן יש להרחיב את השימוש בענישה בקהילה כתחליף לעונשי מאסר קצרים, תוך שמירה על עקרון ההלימה בין חומרת העבירה לעונש הקהילתי שיוטל על העבריין (ראו דברי ההסבר להצעת חוק העונשין [נשיאת מאסר בעבודות שירות - הוראת שעה], תשע"ז-2016, ה"ח הממשלה 1091 [14.11.16]). עוד נקבע בדברי ההסבר כי תיקון החוק צפוי להביא לצמצום השימוש במאסרים במקרים שבהם המאסר אינו הכרחי לצורך הגבלת יכולתו של העבריין לביצוע עבירות וכן לגבי עבריינים שהמסוכנות שלהם לחברה אינה גבוהה. גישה זו אף עולה בקנה אחד עם קביעות בית המשפט העליון בנוגע לשטח המחייה לאסיר, כפי שנקבעו בבג"צ 1892/14 **האגודה לזכויות האזרחי בישראל נ' השר לביטחון פנים** (13.6.17), אשר בעקבותיו אף תוקנה התוספת לפקודת בתי הסוהר בנוגע לניכוי המנהלי מהמאסר. גישה זו אף עולה בקנה אחד עם הנחית פרקליט המדינה מס' 9.14.1 בנושא "מדיניות התביעה בעניין הטלת עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שישה חודשים" (מיום 26.3.19) אשר מאמצת את מסקנות דוח ועדת דורנר בנושא זה (פסקה 9(ג) להנחייה).

גזירת העונש המתאים לנאשם

26. בגזירת העונש המתאים לנאשם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לנסיבות הבאות:

א. בעניינו של הנאשם 1 יש לתת את הדעת כי מדובר בנאשם שהיה **בן 18 וחודש ימים** (על גבול הקטנות) בעת ביצוע העבירה, וכיום הוא בן 20, ללא עבר פלילי וזו מעורבותו הראשונה והיחידה בפלילים. מובן הדבר כי עונש מאסר בפועל יפגע בו ובמשפחתו. הנאשם הודה ונטל אחריות, אף שבראשית הקשר עם שירות המבחן צמצם את חומרת מעשי ואת הנזקים שנגרמו למתלונן. הנאשם

שולב בקבוצה טיפולית לצעירים עוברי חוק בשירות המבחן, מגיע לכל המפגשים ומשתף פעולה באופן מלא וכיום לוקח אחריות רבה יותר להתנהגותו האלימה ולפגיעה שהסב למתלונן. הנאשם ומשפחתו קיימו הליך פיוס עם המתלונן ומשפחתו, והביע נכונות לפצות את המתלונן על הנזקים שהסב לו.

ב. בעניינו של הנאשם 2, יש לתת את הדעת לכך שמדובר בנאשם כבן 24, הסובל מבעיות אורתופדיות המשפיעות על תפקודו ועל מצבו החברתי והרגשי. עונש מאסר בפועל, יקשה עליו בפרט נוכח מצבו הרפואי. נסיבות חייו הקשורות לדימויו העצמי לצד רצונו לשייכות חברתית, עמדו בבסיס מעורבותו בעבירה. להתרשמות שירות המבחן הנאשם אינו אחוז בדפוסי חשיבה אלימים ועברייניים והסיכון להישנות מעורבות בעבירות אלימות נמוך. הנאשם הודה, אולם התקשה בנטילת אחריות לתוצאות העבירה ולנזק שנגרם למתלונן. הנאשם שולב בטיפול פרטני בשירות המבחן, מתמיד בהגעתו ומשתף פעולה.

ג. בעניינו של הנאשם 3, יש לתת את הדעת כי מדובר בנאשם כבן 21, ללא עבר פלילי, העובד בפרנסתו. נוכח גילו הצעיר והואיל ומדובר בהסתבכותו הראשונה עם החוק, יש להניח שעונש מאסר בפועל יקשה עליו ועל משפחתו. הנאשם הודה ונטל אחריות על מעורבותו בעבירה ועל הפגיעה שהסב למתלונן. בינו ומשפחתו ובין המתלונן ומשפחתו נערך הליך פיוס והנאשם הביע נכונות לפצות את המתלונן בגין הנזק שהסב לו. הנאשם שולב בטיפול קבוצתי לצעירים עוברי חוק בשירות המבחן. הוא מתמיד בהגעתו ומשתף פעולה ומהווה דמות משמעותית בטיפול. לאחר ביצוע העבירה הנאשם נפצע בתאונת דרכים ולאחרונה נקבעה נכותו בשיעור של כ- 40%.

בנוגע לכל הנאשמים יש לתת משקל אף לכך שחלפו יותר משנתיים ימים מאז ביצוע העבירה, ולמעלה משנה מאז הודו והורשעו הנאשמים בכתב האישום המתוקן. עוד נתתי דעתי לכך שבשיחה שערך שירות המבחן עם המתלונן עלה כי כיום המתלונן אינו חושש מהנאשמים ואין אין כל קשר ביניהם מאז העבירה. המתלונן אישר כי נערך מפגש פיוס בין המשפחות, וכי הוא מעוניין לשים את האירוע מאחוריו ולהמשיך בשגרת חייו.

27. עוד יש לתת את הדעת לשיקול ההרתעה בגדרו של המתחם, וזאת לנוכח עמדותיהם של הנאשמים אשר ראו מלכתחילה באלימות דרך לגיטימית לפתרון סכסוכים.

28. באיזון בין שיקולים השונים, סבורני כי יש להטיל על הנאשמים 1 ו-3 עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות ברף העליון, תוך חריגה לקולה מהמתחם, ואילו על הנאשם 2 עונש מאסר לריצוי של עבודות שירות ברף הנמוך של המתחם שנקבע בעניינו.

כמו כן, יש להטיל על הנאשמים פיצוי משמעותי עבור המתלונן, וזאת בשים לב לנזק המוחשי שנגרם למתלונן לצד הפגיעה בכבודו ובנפשו. סבורני כי בפיצוי משמעותי יהיה אף משום רכיב ענישה חינוכי נוסף.

סוף דבר

29. אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

נאשם 1

א. **9 חודשי מאסר בפועל לנשיאה בדרך של עבודות שירות.** תחילת עבודות השירות ביום 1.8.19.

- ב. 8 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך 3 שנים מהיום, כל עבירת אלימות מסוג פשע.
- ג. 4 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שנתיים מהיום, כל עבירת אלימות מסוג עוון.
- ד. צו מבחן למשך שנתיים מהיום. מובהר בזאת לנאשם כי אם לא יעמוד בכל כללי צו המבחן, הרי שניתן יהיה להפקיעו ולשוב ולגזור את דינו, לרבות למאסר.
- ה. פיצוי בסך 10,000 ₪ למתלונן. הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט ב- 10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1.7.19, ויועבר למתלונן על פי פרטים שתמסור המאשימה.

נאשם 2

- א. **4 חודשי מאסר בפועל לנשיאה בדרך של עבודות שירות.** תחילת עבודות השירות ביום 1.9.19.
- ב. 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך 3 שנים מהיום כל עבירת אלימות מסוג פשע.
- ג. 3 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שנתיים מהיום כל עבירת אלימות מסוג עוון.
- ד. צו מבחן למשך שנה מהיום. מובהר בזאת לנאשם כי אם לא יעמוד בכל כללי צו המבחן, הרי שניתן יהיה להפקיעו ולשוב ולגזור את דינו, לרבות למאסר.
- ה. פיצוי בסך 4,000 ₪ למתלונן. הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט ב-4 תשלומים החל מיום 1.7.19, ויועבר למתלונן על פי פרטים שתמסור המאשימה.

נאשם 3

- א. **9 חודשי מאסר בפועל לנשיאה בדרך של עבודות שירות.** תחילת עבודות השירות ביום 1.8.19.
- ב. 8 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך 3 שנים מהיום, כל עבירת אלימות מסוג פשע.
- ג. 4 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שנתיים מהיום, כל עבירת אלימות מסוג עוון.
- ד. פיצוי בסך 10,000 ₪ למתלונן. הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט ב- 10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1.7.19, ויועבר למתלונן על פי פרטים שתמסור המאשימה.
- ה. צו מבחן למשך שנתיים מהיום. מובהר בזאת לנאשם כי אם לא יעמוד בכל כללי צו המבחן, הרי שניתן יהיה להפקיעו ולשוב ולגזור את דינו, לרבות למאסר.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, ח' אייר תשע"ט, 13 מאי 2019, בנוכחות הצדדים.